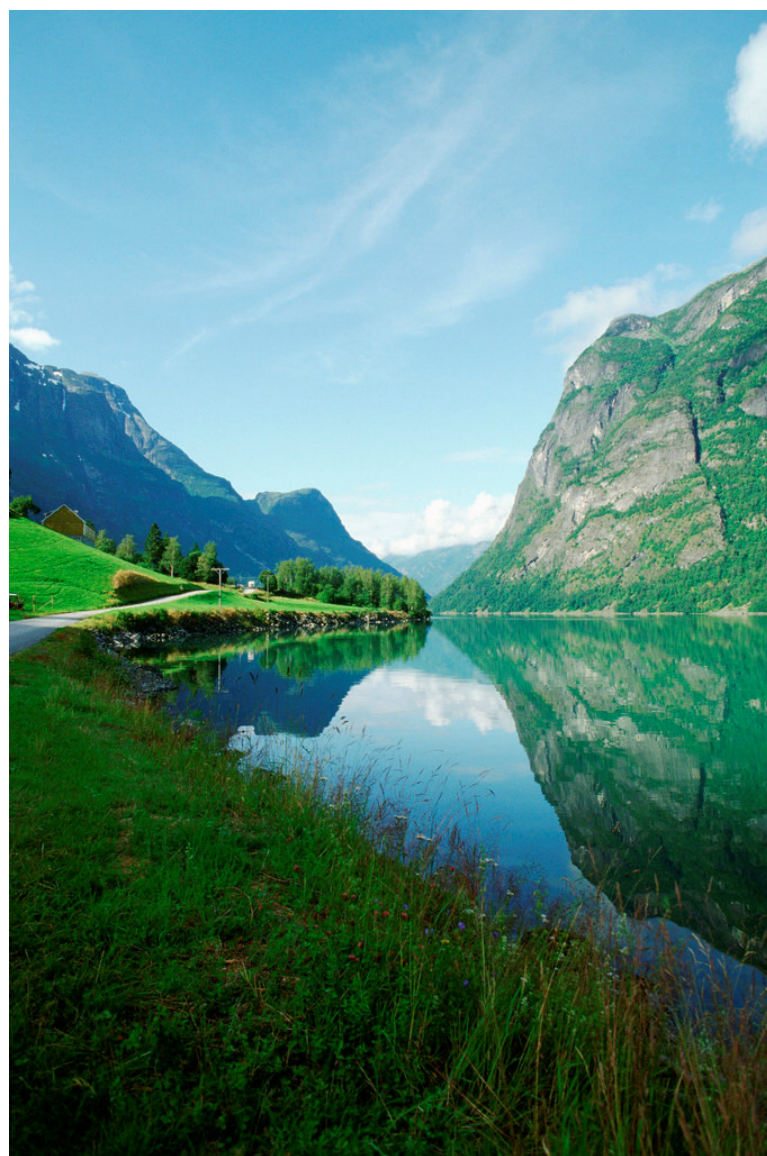

LSHDB

SynHør-bladet

20. årgang

Nr 4 - 2011

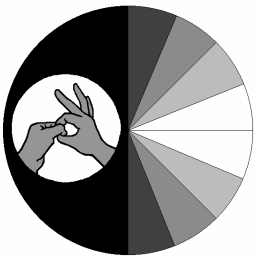

**Landsforbundet for kombinert Syns- og Hørselshemmede/Døvblinde
(LSHDB)**

Innhold

Styrets hjørne	3
LSHDBs sommertreff, Tromsø	4
Protokoll fra representantskaps- møtet	5
Flyvende hollender på ski	8
Ny bok om CHARGE-syndrom	10
CHARGE - syndrom	11

Utvider tilbud om tegnspråk- utdanning på Østlandet	12
FFO kaster seg inn i valgkampen	13
Første funksjonshemmet på Norseman	14
Viktig avtale signert	16
Rapport om samorganisering	17

LSHDB

Landsforbundet for kombinert Syns- og Hørselshemmede/Døvblinde

Leder: Åshild Johansen

Tlf: 402 34 452

E-post: aashild.lovise@ebnett.no

Nestleder: Kari Kristine Engan

Tlf: 72 88 94 01

E-post: kariengan@c2i.net

Styremedlem: Birgit Hagerupsen

Tlf: 949 88 030

E-post: bibbih@online.no

Styremedlem: John Sandell

Tlf: 915 45 424

E-post: john.sandell@getmail.no

Styremedlem: Hege Dahlen

Tlf: 934 95 905

E-post: hebedahl@online.no

1. varamedlem: Harald Vik

2. varamedlem: Nina Helene Skorge

SynHør-bladet

Redaktør: Birgit Hagerupsen

SMS. 949 88 030

E-post: bibbih@online.no

Adresse:

LSHDB

Skippergata 33

0154 Oslo

E-post: kontor@lshdb.no

Internett: www.lshdb.no

Tlf: 22 41 34 24

Mobil: 95 94 93 57

Kontorfullmektig: Karin Andvig

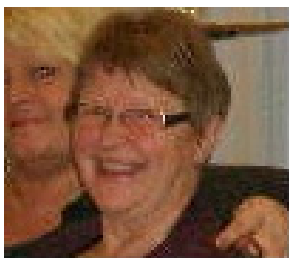
**Kontoret er åpent onsdager
(annenhver), torsdager og fredager.
Kontoret ligger i 5. etasje.**

Trykk: Rycon AS

Layout: Birgit Hagerupsen

Opplag 330 stk

Styrets hjørne

Av Åshild Johansen
Forbundsleder

Kjære medlemmer og lesere.

Vel overstått sommer for de fleste av oss. Sommeren her på Konnerud har ikke vært noe å rope hurra for. Men det var nødvendig for meg å ikke ha noe særlig med kontorarbeid, telefoner etc. i juli måned.

Det ble et meget vellykket sommertreff i Tromsø med likemannskurs og utflukter. Jeg deltok som "feriegjest", og hadde ikke noe med selve sommertreffet å gjøre. Det gjorde slik at jeg fikk mer tid til å prate med mange av medlemmene som var med. Det var fint og bare prates å diskutere med medlemmene, også de nye. Det er kjekt å prate om noe annet enn bare styresaker og LSHDB generelt. De andre i styret som hadde ansvaret gjorde en kjempejobb under hele oppholdet. En stor takk til dere alle i styret og distriktslagene og ikke minst daglig leder Karin A.

Vi har enda ikke hørt noe fra HOD om omorganiseringen av døvblinde sentrene. Kontoret har vært sommerferiestengt, men når det er åpent igjen regner jeg med at vi får noe svar på det, forhåpentligvis.

Som dere sikkert vet har det skjedd

en tragisk bombeeksplosjon i Oslo og massakre på Utøya. Det har enda ikke gått opp for meg at dette har skjedd her i Norge. Det er fryktelig tragisk for de unge AUF-medlemmene som ble særlig rammet. De unge er og var våre fremtidige politikere som kanskje skulle styre landet vårt i fremtiden. En mengde hilser og blomsterhav i mange byer der det norske folk har gitt uttrykk for medfølelse og sorg har gjort inntrykk. Lys og blomster la jeg ned på Bragernes Torg, der Drammen har mistet to av sine unge håpefulle. Håper dette ikke vil skje igjen. Vi må bare forsøke gå videre men ikke glemme det som har skjedd.

LSHDB skal ha likemannskurs og jubelbord i Asker 18.-19.-20. november. Der skal vi blant annet ha tema om uførepensjon og 1. G som vi har nevnt tidligere i bladet.

Siden jeg har vært borte så lenge fra LSHDB, så regner jeg med at det blir nok å gjøre hele høsten med møter, seminarer og kontorarbeid.

Hvis det er noe dere lurer på eller har noe på hjertet, så ta kontakt med kontoret. Det er viktig og ha en god dialog med styret og medlemmer.

Så ønsker jeg dere en kjempefin sensommer.

LSHDBs sommertreff, Tromsø

Av Birgit Hagerupsen

LSHDBs årlige sommertreff ble arrangert i det flotte Rica Ishavshotell i Tromsø, mandag 27. juni til søndag 3. juli med 124 deltakere (inkl tolk/ ledsagere).

Vi ankom Ishavsbyen mandag i strålende vær - solskinn! De fleste kom med fly, noen med bil, noen med buss og noen med Hurtigruten, som la ved kaien vis a vis Rica Ishavshotell.

Rica Ishavshotell s personale er bare **FANTASTISKE** og hjertelige **GODE**, og vi var heldige med den gode servicen hele uken. 😊

Tirsdag - "Bli kjent med Tromsø" - fikk vi en flott og god guide ved døveprest Arne Lundquist, og han fortalte litt om Tromsø, og så vi gikk ute, han ga oss en flott omvisning i sentrum. Tromsø er kjent for Ishavkatedralen, Fjellheisen, Polarmuseet og Polaria.

Onsdag - likemannskurs - tema: "Samspill mellom tolk og bruker". Vi fikk hørt på de flotte innleggene fra Tolkeforbundet v/Inger Lise Vincent og LSHDBs medlemmer v/Aslaug Kibsgård og Hege Dahlen. Temaet ga mye engasjement og interesse hos medlemmene, og de ønsker samme tema ved neste års sommertreff - mer fokus på følelser.

Torsdag - dagstur til Sommarøya - vi ankom stedet med busser fra hotellet, og vi ble delt i mange grupper, noen fikk omvisning Sommarøya rundt på historisk vandring, noen på båttur

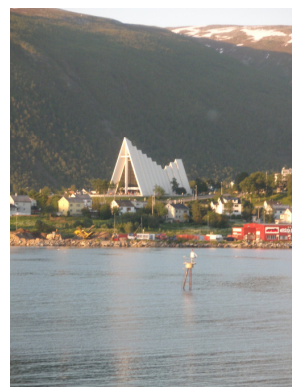
Sommarøya rundt, og noen prøvde natur og utfordring. Vi fikk smakt god hjemmelagt fiskesuppe. Noen fikk kost seg i badestampen og trosset været og den kalde temperaturen i sjøen og tok en dukkert i sjøen, forfriskende! 😊

Fredag - fridag - noen brukte dagen til å gå tur i naturen - noen brukte dagen på byshopping - noen besøkte døvekirken i Kroken.

Lørdag - rebusløp - som ble arrangert i nærheten av Rica Ishavs hotell med 8 ulike post, og takket være de gode hjelperne - tolkene - som sto ansvaret for postene. Rebusløpet ble godt mottatt fra både barn og voksne til min store glede! 😊

Søndag - hjemreise - vi sto igjen med mange gode minner fra sommertreffet, og sommertreffet var vellykket arrangert, takket være den gode servicen fra hotellets side og LSHDBs styre og de flotte medlemmene som bidro til en positiv og god stemning på sommertreffet.

En stor takk til noen medlemmer som stilte sporty opp med underholdning lørdagskvelden som gledet deltakere så stort. 😊

Protokoll fra representantskapsmøtet

Protokoll fra representantskapsmøte
28. april 2011

Representantskapsmøtet ble holdt på Eikholt onsdag 28. april kl. 13.30 til kl. 14.45.

Åpning

Nestleder Kari Kristine Engan åpnet representantskapsmøtet, og ønsker de fremmøtte velkommen. Forbundsleder Åshild Johansen var forhindret i å delta.

Sak 1: Navneopprop og fastsettelse av antall stemmeberettigede

Ved opptellingen viste det seg at vi var 9 som hadde stemmerett og 3 som hadde tale- og forslagsrett.

Sak 2: Valg av møteleder(e), referent(er), 2 protokollunderskrivere og tellerkorps

Styret hadde foreslått Kjell-Henrik Hendricks som møteleder.

Til referenter kom det forslag på Bjørn Egil Hammerlund med Kari Kristine Engan som medhjelper.

Til å underskrive protokollen kom det forslag på Aslaug Kibsgård og Magnus Baal.

Vedtak: De foreslåtte kandidater ble valgt v/akklamasjon. Møtelederen tok ansvar for tellingen siden vi var så få.

Møteleder Kjell-Henrik Hendricks ledet så representantskapsmøtet og takket for tillitten.

Sak 3: Godkjenning av innkalling til representantskapsmøtet

Vedtak: Det kom ingen merknader til innkallingen som ble enstemmig godkjent.

Sak 4: Godkjenning av dagsorden

Vedtak: Det kom ingen merknader til dagsorden som ble enstemmig godkjent.

Sak 5: Godkjenning av sakslisten

Møtelederen leste først opp hele sakslisten. Bjørn Egil Hammerlund foreslo at vi behandlet sak om nedsettelse av arbeidsgruppe som resultat av likemannskurset om lobbyvirksomhet som vi hadde her på Eikholt. Han mente dette var nødvendig for å komme videre i arbeidet med å fjerne § 10 - 7, bokstav g, i folketrygdloven. Han var klar over at fristen for å komme med forslag til representantskapsmøtet ble brutt.

Vedtak: Det kom ingen motforslag.

Forslaget tas opp til behandling under innkomne forslag. Sakslisten ble deretter enstemmig godkjent med denne tilføyelsen.

Sak 6: Godkjenning av forretningsorden

Møteleder vil lede møtet etter vanlig forretningsorden, og videre anbefalte han innarbeiding av forretningsorden i LSHDBs vedtakter.

Vedtak: Forretningsorden enstemmig godkjent.

Sak 7: Årsberetning for forbundet

Møtelederen leste opp punkt 1 om sentralstyrets sammensetning. Beret-

ningen som var ganske omfattende og detaljert ble tatt punkt for punkt. Pkt 5: Internasjonal representasjon ble lest i sin helhet etter ønske fra Ragnhild Håbjørg. Representantskapsmøtet ga styret applaus for godt arbeid.

Vedtak: Årsberetningen for forbundet 2010 ble enstemmig godkjent.

Sak 8: Årsregnskap for forbundet Møtelederen leste opp revisjonsberetningen. Det kom ingen merknader til den og regnskapet.

Vedtak: Årsregnskapet for forbundet 2010 ble enstemmig godkjent.

Sak 9: Innkomne saker til behandling Det forelå ingen innkomne saker til behandling til representantskapsmøtet ved innen fristens utløp.

Under sakslistens godkjenning ble det vedtatt å legge frem følgende forslag som ble formulert på representantskapsmøtet.

Forslag:

På LSHDBs likemannskurs ble det tatt opp hvordan foreningen gjennom lobbyvirksomhet kan oppnå bestemmelser om aldersbegrensingene i folkestrygdlovens § 10 - 7, bokstav g fjernes lik at alle, uansett alder, kan få dekket utgifter til reise- og opphold til tolke/ledsager ved utenlandsopphold.

Representantskapsmøtet ber styret om å nedsette en arbeidsgruppe som kan tenke i gjennom en bevisst strategi og gjennomføre denne lobbyvirksomheten. Arbeidet bør påbegynnes straks.

Vedtak: Representantskapsmøtet godkjente dette forslaget enstemmig.

Sak 10: Rapport om arbeid med arbeidsprogrammet Kari Kristine Engan gjennomgikk arbeidsprogrammet som var sendt ut sammen med papirene til representantskapsmøtet.

Punkt 1 om fjerning av § 10 - 7 i folkestrygdloven har vi allerede gjort vedtak om arbeidet videre. Punkt 2 om fokusering på døvblinde og arbeid hadde vi på likemannskurset i Asker i fjor, og dette arbeidet vil vi fortsette med på høstens likemannskurs. Punkt 3 om opplæring av døvblinde i å bruke tolk/ledsager vil være tema på likemannskurset under sommertreffet i Tromsø. Punkt 4 om å opprette et chatterom for unge døvblinde ble vedtatt på landsmøtet i 2010 da LSHDB hadde fått midler til dette formålet. Camilla Hansen er vår kontaktperson i dette arbeidet som MediaLT har fått i oppdrag å lage. Vet ikke når dette vil bli en realitet. Siste punkt 5 om å styrke og videreutvikle det gode samarbeidet med andre brukerorganisasjoner vil vi fortsette med. På spørsmål svarte Kari at dette i hovedsak gjaldt tolkerelaterte spørsmål som var aktuelt. Bibbi Hagerupsen orienterte om at det var forslag at ISP skulle legges ned og at vi må forhindre at det skjer, at det var slike saker vi samarbeider om.

Vedtak: Representantskapsmøtet var fornøyd med den muntlige rapporten og viste det med applaus.

Sak 11: Budsjett for kommende år med kontingentsatser

Kari Kristine Engan orienterte representantskapsmøtet om budsjettet for 2011. Det var usikkerhet i inntektene og noe reduksjon i støtten fra staten. Også kostnadene til sommerstevne var det stor usikkerhet rundt etter som det allerede er mange påmeldte. Det fremlagte forslag til budsjett for 2011 viste et overskudd på kr. 151.000,-.

Møtelederen foreslo at vi godkjente budsjettet slik det var lagt frem.

Vedtak: Budsjettforslag for 2011 enstemmig godkjent.

Sak 12: Valg av Valgkomite for neste landsmøte

Møteleder startet med å lese retningslinjene for valgkomiteens arbeid.

Det velges 3 medlemmer og et varamedlem. Representantskapsmøtet velger lederen av de 3 valgte medlemmer i valgkomiteen.

Kjell Reidar Johnsen ønsket ikke gjenvalg. Det kom forslag på Aslaug Kibsgård, Odd Paulsen og Bjørn Egil Hammerlund. Ragnhild Håbjørg ble foreslått som varamedlem.

Vedtak: Aslaug Kibsgård, Odd Paulsen og Bjørn Egil Hammerlund ble valgt. Aslaug Kibsgård ble valgt til leder. Ragnhild Håbjørg valgt som varamedlem.

Avslutning

Kjell-Henrik Hendricks takket de fremmøtte for et godt møte, deretter fikk han overrakt en gave for godt utført møteledelse og Kari Kristine Engan erklærte representantskapsmøtet for hevet.

Skien/Trondheim, 1. mai 2011

**Bjørn Egil Hammerlund
Referent**

**Kari Kristine Engan
Referent**

**Aslaug Kibsgård
Protokollunderskriver**

**Magnus Baal
Protokollunderskriver**

FLYVENDE HOLLENDER PÅ SKI.

Av Cor van der Lijcke og Helen Hartog (lese- og skrivehjelp)

Har vært på skikurs på Hurdalsenteret, Hurdal syn- og mestringscenter. Var sammen med 15 andre deltagere i tiden 14.-18. mars 2011. Dette var en veldig bra forberedelse til Ridderrennet. Jeg anbefaler dette til alle!

For de som egentlig ikke vet hva Hurdalsenteret er:

Det er ett av de 3 rehabiliteringssenterne til Norges Blindforbund. De andre er Solvik (30 minutter fra Bergen) og Evenes i Nordland.

Hurdalsenteret har en vakker beliggenhet på østsiden av Hurdalsjøen, med svømmebasseng, trimrom, gymsal, badstue og undervisningsrom, møtesal og 63 borom. Alle rom har en Daisy-spiller.

En idé for Eikholt?

Både inne- og uteområde er tilrettelagt for synshemmede og egner seg godt til turer og friluftsliv, bl.a. å gå på ski.

Skikurset var et aktivt rekreasjonskurs og egenandelen var 1600 for hele uka. Resten ble betalt av HELFO og blindforbundet subsidierte.

I dag er Hurdalsenteret under utbygging. For 2 år siden kom det inn 40 millioner kroner gjennom Lions Røde fjær aksjon. Pengene er brukt for å renovere senteret, bl.a. skal senteret få

en ny svømmehall, en ny gymsal med klatrevegg og ny spisesal m.m. Utbygging og renovering vil være ferdig i september i år.

Hurdalsenteret tilbyr også grunnkurs og temakurs for synshemmede med hørselshemming, med emner relatert til synstapet (lesing og skriving, punktskrift, ADL og bruk av tekniske hjelpemidler, mobilitet, forming, data, synspedagogisk utredning, optiker), til hørseltapet (aktuelle hjelpemidler, kommunikasjonsformer for hørselshemmede og informasjon om forskjellige hørselproblemer) og til andre temaer som psykososiale sider av syns- og hørseltap, informasjon om trygdeordning og andre rettigheter, og fysisk aktivitet.

Tilbake til mitt opphold på Syn- og mestringscenteret i Hurdal: Jeg bor bare 30 km unna og har aldri vært der før!

Den første ettermiddagen tok jeg en prøveskitur sammen med mine to særdeles bra tolker. Først uten å smøre ski, noe som førte til mange fall både på "snute og rattata". Så smurte vi skiene, men med altfor mye festesmørning, og da stod jeg bom fast. Jeg tenkte: "Kor i all verden, hva er det jeg gjør her egentlig? Men forhåpentligvis kommer min reddende engel i morgen."

Ledsagerne var elever fra Nannestad videregående skole (idrettslinja). Og så kom hun, min engel, en liten 17 år gammel jente. Hun var en veldig god

skiløper og en god motivator. Jeg er egentlig en dårlig skiløper som kommer fra Nederland, så jeg ble født med skøyter på beina og ski på loftet...

Teknikken er ikke på plass, heller ikke balanse, men entusiasme og humør var helt topp! Den lille jenta holdt meg på beina, og det var en stor glede å gå på ski sammen med henne!

På kveldene var det sosialt samvær med musikalske innslag, bl.a. sang, trekkspill, gitar, piano og tromme, og dansen kom av seg selv. I tillegg var det quiz. Dette var alle tiders!

Og så hadde jeg noen spennende samtaler med bl.a. en mann som opprinnelig kommer fra Frankrike. Han har bodd lenge i Danmark, som brukte også dette kurset som treningskurs for Ridderrennet. Og så møtte jeg en dame som hadde vært i en livstruende trafikkulykke for 13 år siden. Da hun våknet fra koma, var hun også blind. Hun fortalte at hun følte seg som en nyfødt og var nå 13 år gammel og full av aktive hormoner! Da hun ble brakt til sykehus etter ulykken, sa et team på flere leger: "Vi kan ikke gjøre noe for deg". Men én lege

sa: "Jeg vil prøve å redde livet ditt." Han lyktes med det, men det hører med til historien at hun fortsatt har operasjoner foran seg.

For noen år siden startet hun som deltager i Ridderrennet, hvor hun brukte 6 timer på rennet. Da hun kom i mål sa hun: "Dette er den største seier i livet mitt. Jeg har fått min stolthet og selvrespekt tilbake."

Denne historien og hennes ønske om å leve et verdifullt liv, har gjort stort inntrykk på meg, og jeg har relativert den til mitt eget handikap. Hun ga meg ny inspirasjon og nytt pågangsmot.

I dag reiser denne kvinnen rundt på skoler og forteller ungdom om trafikkvett og trafikksikkerhet.

Jeg vil veldig gjerne delta på skikurset i Hurdal kommende år også. Og jeg håper at jeg kan finne en engel av en ledsager igjen som kan gi meg vinger til å "FLY AWAY.....!"

Ny bok om CHARGE - syndrom

Kilde: www.dovblindhet.no

Nylig ble den første boken om CHARGE-syndrom utgitt i USA. Syndromet er en kombinasjon av spesifikke medfødte misdannelser med et meget sammensatt sykdomsbilde. Personer med CHARGE har ofte kombinert syns- og hørselshemming/døvblindhet. De fleste med CHARGE får problemer med kommunikasjon, pust, svelging, hørsel, balanse og tale.

Boken egner seg for både fagpersoner og pårørende. Den beskriver sensoriske, fysiske og atferdsmessige funn hos personer med CHARGE. Det blir forklart hvilke undersøkelser som må gjøres for å bekrefte funnene og hvordan funksjon og utvikling kan bli påvirket.

Et annet smerteuttrykk

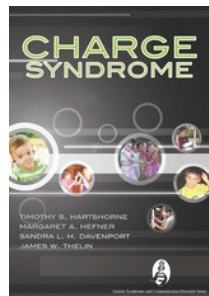

Nevropsykolog Jude Nicholas fra Regionsenter for døvblinde ved Statped Vest er medforfatter og skriver om smerter hos barn med CHARGE og nevropsykologiske aspekter ved funksjonshemmingen.

- Det har lenge vært en oppfatning om at barn med CHARGE har høy smerte-

terskel fordi de ikke gir uttrykk for smerte på samme måte som funksjonsfriske barn. Mye tyder imidlertid på at barn med CHARGE har et annet smerteuttrykk eller et manglende kommunikativt uttrykk for å beskrive smerte. Skader på hjernenerven knyttet til ansiktsmuskulatur kan påvirke ansiktsbevegelser, slik at barn med CHARGE har begrenset mulighet til å uttrykke smerter gjennom for eksempel ansiktsmimikk, forklarer Nicolas.

Barn med CHARGE gjennomgår gjennomsnittlig 7-8 operasjoner. Kirurgiske inngrep er gjerne forbundet med akutte smerter etter operasjon, og med nye forståelse av smerteuttrykk er det mye som taler for at barn med denne funksjonshemmingen kan ha økt risiko for å utvikle kroniske smerter. Barn med CHARGE-syndrom viser ofte en atferd som kan oppleves som utfordrende av omgivelsene. Opplevelsen av smerte kan være en medvirkende årsak til denne atferden.

Boken "CHARGE Syndrome"

CHARGE - syndrom

Kilde: www.dovblindhet.no

CHARGE - syndrom er en av de hyppigste årsakene til at barn fødes med døvblindhet i den vestlige verden. CHARGE er en kombinasjon av spesifikke medfødte misdannelser med et meget sammensatt sykdomsbilde.

Syndromet ble oppdaget i 1981, og navnet CHARGE ble valgt fordi hver bokstav henviser til en misdannelse.

C - colobom (spalte i øyne)

H - heart defects (medfødt hjertefeil)

A - atresia of choane (tetthet i bakre del av hesehule)

R - retarded growth and development (forsinket vekst og utvikling)

G - genitalia hypoplasia (små ytre genitalia, spesielt hos gutter)

E - ear anomalies/deafness (påfallende ører og/eller nedsatt hørsel/døvhet)

Personer med CHARGE syndrom kan bli identifisert med medfødt døvblindhet fordi de ofte har kombinert syns- og hørselshemning.

Forekomst av syndromet anslås til å være 1 person pr. 9 - 10.000 innbyggere. CHARGE syndrom er en kompleks lidelse fordi sansemessige og somatiske tilstander fører til betydelige konsekvenser for utvikling og forståelse av omverdenen.

Diagnostikk

Diagnosen stilles ut fra hovedkriterier eller bikriterier.

Hovedkriterier:

- **Spaltdannelse i øynene**
- **Tetthet i bakre del av nesehulen**
- **Hjernenervedysfunksjoner**
- **Karakteristiske ører (misdannelser av knokler i mellom- og indre øre)**

Bikriterier:

- **Karakteristisk ansikt**
- **Karakteristiske hender**
- **Leppe - kjeve - ganespalte**
- **Hjertefeil**
- **Underutviklet genitalia**
- **Veksthemning**
- **Forsinket motorisk, språklig og mental utvikling**
- **Muskelslapphet**
- **Fistel (åpning) mellom spiserør og luftrør**

Ved alle fire hovedkriterier eller ved tre hoved- og tre bikriterier regnes diagnosen som sikker. Diagnostisering foregår ved genetiske undersøkelser og kliniske undersøkelser av symptomer. I de fleste tilfeller er det ikke flere personer i familien med dette syndromet.

I 2004 fant en gruppe hollandske forskere forandringer i gen CHD7 hos 2/3 av de personer som har CHARGE-syndrom. Det forskes videre for å forsøke å finne ut årsaken til de store variasjoner i populasjonen.

Utvider tilbud om tegnspråkutdanning på Østlandet

**Kilde: www.regjeringen.no/nb/kd
Kunnskapsdepartementet**

Universitetet i Oslo og Høgskolen i Oslo har besluttet å overføre studietilbudet innen tegnspråk og tolking fra universitetet til høyskolen. Regjeringen bevilger 1,5 millioner kroner til nye lokaler for høyskolen, og i tillegg styrkes utdanningen med 15 nye studie-plasser.

Institusjonene er enige om flytting av eksisterende fagmiljø og studenter fra 1. august 2011, samtidig som høyskolene i Oslo og Akershus fusjonerer til en institusjon.

I samordna opptak er det lyst ut opptak til bachelorgegrad og årsenhet innen tegnspråk og tolking ved høyskolen fra høsten 2011.

Statsråd Tora Aasland sier hun er svært glad for at de to institusjonene har kommet til enighet i denne saken.

- Høgskolen i Oslo skaper med dette et robust fagmiljø innen tegnspråk og tolkeutdanning, og dette sikrer et videre studietilbud på Østlandet i denne nasjonalt viktige utdanningen, sier statsråd Tora Aasland.

Regjeringen bevilger 1,5 millioner kroner for å bidra til at høyskolen får en løsning for nye lokaler og vil i tillegg styrke utdanningen ved å opprette 15 nye studie-plasser. De nye studie-plassene kommer i tillegg til studie-plassene som flyttes fra universitetet.

45 flere studie-plasser

Med opptrapping til tre kull vil det bety at høyskolen kan gi 45 flere studenter et tilbud om utdanning innenfor tegnspråk og tolking enn det som i dag gis ved universitetet.

- Det er et stort behov for flere med tegnspråkkompetanse i Norge. Dette har vært et tydelig ønske fra blant andre Norges Døveforbund. Regjeringen bidrar nå til at det blir mulig å utdanne flere, sier Tora Aasland.

I tillegg til Høgskolen i Oslo tilbys det i dag studier innen tegnspråk ved Høgskolen i Bergen og Høgskolen i Sør-Trøndelag.

FFO kaster seg inn i valgkampen

Kilde: www.ffe.no

FFO kaster seg inn i valgkampen: - arrangerer debattmøter over hele landet

Valgkampen er mulighetens tid for interesseorganisasjoner som FFO. Da har man en fin anledning til og fremme våre viktigste saker i en god dialog med

politikerne, og forhåpentligvis få klare svar før valgdagen 12. september.

Dette er bakgrunnen for at en rekke fylkes- og kommune FFO etter sommeren inviterer listekandidater til debattmøter.

- Gjennom disse debattmøtene håper vi og få synliggjort de viktigste sakene for funksjonshemmede og kronisk syke i denne valgkampen, sier Jarl Ovesen, assisterende generalsekretær i FFO.

Eget valgkamphefte

Som et tilbud til FFOs medlemsorganisasjoner og kommune- og fylkes FFO har man også foran denne valgkampen laget et valgkamphefte til bruk i kommune- og fylkesvalgkampen.

Valgkampheftet er utformet kort og konsist med fokus på de viktigste sakene. Her kan man finne konkrete spørsmål som man kan stille politiker-

ne med en kort begrunnelse for hvorfor disse sakene er viktige i lokalvalgkampen.

- Valgkampen gir oss i brukerorganisasjonene en super anledning til og invitere politikerne til debatt og dialog om våre viktigste saker, og forlange klare svar før vi skal gå til valgurnene 12. september, sier Ovesen.

Debattmøter

FFOs lokale ledd vil arrangere en rekke debattmøter over hele landet.

- Jeg ser fram til og kunne lede mange av disse debattene. Min erfaring er at dette vekker stort engasjement blant våre medlemsorganisasjoner. Debattmøtene bidrar også til kontakten mellom oss og de som skal styre de neste fire årene blir bedre, sier Ovesen.

Her er en liste over debattmøter som FFO nasjonalt har fått melding om finner sted:

17. august: FFO Rogaland, Funksjonshemmede Infosenter, Stavanger kl 17.00

18. august: FFO Aust-Agder, FFOs lokaler i Bjorbekk, kl. 18.00

18. august: FFO Øyer, Kommunestyresalen i Øyer, kl. 18.30

22. august FFO Akershus, Skedsmo Rådhus, Lillestrøm kl 18.00

23. august: FFO Vestfold, Fylkehuset i Tønsberg, kl. 17.00

23. august: FFO Ålesund og Omegn, Aspøy seniorsenter i Ålesund, kl. 18.00

24. august: FFO Nordland, Fylkeshuset i Bodø, kl. 18.00

24. august: FFO Møre og Romsdal, Molde Rådhus, kl. 18.00

29. august: FFO Nord-Trøndelag, Steinkjer Rådhus, kl. 18.00

31. august: FFO Vest-Agder, Hotel Norge, Kristiansand, kl. 18.00

Første funksjonshemmet i Norseman

Kilde: www.blindeforbundet.no

Verdens tøffeste triatlon kalles "Norseman xtreme" og går av stabelen 6. august. Svaksynte Bedir Yiyit er første funksjonshemmede som får starte sammen med ledsager Rune Holtze Jensen.

Bedir Yiyit og ledsager Rune Holtze Jensen trener til "Norseman xtreme".

Norseman xtreme er en såkalt "Ironman"-distanse. Det betyr 3,8 kilometer svømming i kalde Sognefjorden, 180 kilometer sykling over Hardangervidda og 42 kilometer løping. Det starter i Eidsfjord og ender på Gaustatoppen, 10 - 14 timer senere.

- Jeg gleder meg. Jeg håper jeg har

fått trent nok. Jeg trener nå 10 - 15 timer i uken, men burde nok trent noe mer. Men det er ikke lett å få nok ledsagere, sier Bedir. Rune Holtze Jensen har deltatt i Norseman Extreme tre ganger og skal være ledsager for Bedir på "manndomsprøven".

Svart t-skjorte

Det var etter at Bedir løp New York Marathon sammen med ledsager Rune på respektable 3,37 at ideen om Norseman ble født. Og Bedir fikk starte, som den første funksjonshemmede. Underveis i løpet følger medisinsk personell løperne, og bare de 160 beste får lov til å løpe opp steinura til Gaustatoppen. Der venter premien - en svart t-skjorte.

- Og den skal vi ha, sier Rune, mens Bedir nikker og er enig. Svart t-skjorte er målet.

Sykkel utfordring

I begynnelsen av juli er det bakkene på Nesodden som kjøres på tandemsykkel i et forrykende tempo. Det er som å gjøre å finne riktig krank som

sikrer optimalt tempo både oppover og nedover. For bakker blir det nok av i Norseman. - Bakker er ekstra tungt å sykle på tandem, så derfor er dette viktig, forklarer Bedir.

Han er mest spent på sykkeldelen. Å trække time etter time kan være utfordrende. Spesielt når han skal løpe 42 kilometer etterpå.—Svømmingen tror jeg går helt greit. Det er kaldt, men jeg bruker vådrakt. Vi har fått lov til å ha en følgekajakk ved siden av meg på høyre side, og så svømmer Rune på venstre side. Det tror jeg skal gå bra, sier Bedir smilende.

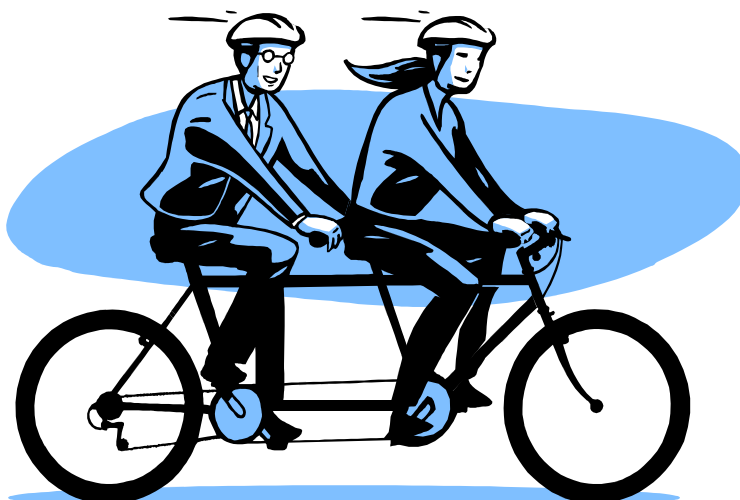
Skikurs starten

Bedir Yiyit har øyensykdommen Retinitis pigmentosa, RP. Han er nå nesten blind. Bedir er i tillegg svært tungheørt, så når han svømmer i vannet er han i praksis både blind og døv.

- Jeg begynte på skikurs i Hurdal hos

Blindeforbundet for sju - åtte år siden. Før drev jeg ikke med idrett. Så ble det Ridderrennet, Birkebeinerrennet, Vasaloppet og Marchialonga.

- Hvis noen skryter av tidene sine i et ritt eller løp her i Moss, hender det ofte at jeg må svare at en blind tyrker har slått dem, flirer Rune, før han spenner på seg sykkelskoene for nok en økt med Bedir på tandemsykkel.

Viktig avtale signert

Kilde: www.blindeforbundet.no

Viktig avtale signert. Blindeforbundet gjør Agresso bedre

Blindeforbundet utvikler selskapet Agressos programvare så synshemmede også kan bruke den. Blindeforbundet tjener penger. Agresso viser samfunnsansvar og får konkurransefortrinn og synshemmede får flere muligheter i arbeidslivet. Rene Kinde-regget.

Blindeforbundet bistår den store, norske selskapet UNIT4 Agresso AS i videreutviklingen av deres økonomi- og lønnsystemer med tanke på at det skal kunne benyttes også av sterkt svaksynte.

Blindeforbundet får i første omgang 200 000 og intensjonen er at når produktet er ferdig utviklet og kan lanseres som "utviklet i samarbeid med Norges Blindeforbund", er det mulig at de kommer til å lansere en aktivitet der en viss andel av salgsinntektene går til oss.

- Gjennom denne avtalen får vi inntekter samtidig som vi bidrar til at en viktig aktør på programvareområdet legger til rette så synshemmede kan bruke systemene, sier Gunnar Haugsveen som forteller at det hele startet med svaksynte ansatte som hadde problemer med å bruke systemet som Blindeforbundet hadde anskaffet.

- Agresso lyttet til våre erfaringer og har selv ønsket å gjøre det bedre og

da har vi brukt blant andre våre egne IT-folk for å gi råd, sier Gunnar.

Konkurransafortrinn og samfunnsansvar

Nytt regelverk stiller nye krav til hvordan bygg og offentlige møtesteder skal utformes. Snart kommer forskrifter som sier at også teknologi skal være tilgjengelig for alle i samfunnet. Mange bedrifter går glipp av kompetente medarbeidere og kjøpesterke kunder fordi de ikke er forberedt på morgendagens krav til universell utforming. Administrerende direktør i Agresso, Helge Strypet har skjönt at det kan være et konkurransefortrinn å tenke "universell utforming" både for å kapre kunder og ta samfunnsansvar.

- Vi har mange kunder både i privat og offentlig sektor og ønsker å bidra til at programvaren også skal kunne brukes av ressurser som er svaksynte. Da var det naturlig å samarbeide med Blindeforbundet. Vi synes det er hyggelig å samtidig bidra med midler til å støtte Blindeforbundet sitt arbeid.

- Vi bruker å si at vi ønsker å være med på å effektivisere Norge. En utfordring er at vi trenger alle hender vi har til å bidra med sine ressurser. Hvis vi kan bidra til at flere kommer ut i arbeidslivet, så er det positivt, sier Strypet og signerer avtalen med Gunnar Haugsveen.

Rapport om samorganisering

Kilde: www.eikholt.no

Rapport om samorganisering av nasjonale kompetansetjenester for sjeldne diagnoser og funksjonshemninger

Rapporten fra Helsedirektoratets arbeidsgruppe vedrørende samorganisering av nasjonale kompetansetjenester for sjeldne diagnoser og funksjonshemninger er ferdig. Helsedirektoratet har levert inn innstilling i saken til Helse- og omsorgsdepartementet. Innstillingen er i samsvar med arbeidsgruppens anbefaling. Forslag til omorganisering av Nasjonalt kompetansesystem for døvblinde er inkludert i utredningen.

Arbeidsgruppen som ble ledet av divisjonsdirektør Hans Petter Aarseth i Helsedirektoratet, foreslår en felles ledelse av de 11 kompetansesentrene

som skal tilby tjenester til mennesker med sjeldne diagnoser og funksjonshemninger. Viktige målsettinger vil være å sikre god kvalitet, kostnadseffektivitet og erfaringsoverføring mellom de ulike enhetene. Utredningen forutsetter ikke en samlokalisering av dagens sentre.

Det anbefales at en diagnose ikke skal ha mer enn et kompetansesenter, og dette skal også gjelde for døvblindhet. Arbeidsgruppen sluttet seg til at den nasjonale kompetansetjenesten for døvblinde skal legges til Eikholt, som skal besitte all nødvendig kompetanse på feltet og sikre et likeverdig tilbudet i hele landet.

Les mer om rapporten på:
http://www.helsedirektoratet.no/funksjonshemninger/samorganisering_av_sjeldenfeltet_770284

Mitt lille land

Et lite sted, en håndfull fred slengt ut blant vidder og fjord

Mitt lille land

Der høye fjell står plantet mellom hus og mennesker og ord
Og der stillhet og drømmer gror
Som et ekko i karrig jord

Mitt lille land

Der havet stryker mild og mykt som kjærtegn fra kyst til kyst

Mitt lille land

Der stjerner glir forbi og blir et landskap når det blir lyst
Mens natten står blek og tyst

- Ole Paus

Returadresse:

LSHDB (Landsforbundet for kombinert Syns- og Hørselshemmede/Døvblinde, Skippergata 33, 0154 Oslo

LSHDB-sentralstyre 2010 - 2012

Forbundsleder: Åshild Johansen
Nestleder: Kari Kristine Engan
Styremedlemmer: Birgit Hagerupsen
Hege Dahlen
John Sandell
Varamedlemmer: Harald Vik
Nina Helene Skorge

LSHDBs hjemmeside: www.lshdb.no (stadig oppdatert)